

Atrakcyjność i potencjał inwestycyjny gminy Grodzisk Mazowiecki w perspektywie przyszłego rozwoju usług. Możliwości i zakres finansowania inwestycji w przyszłości

Attractiveness and investment potential of the Grodzisk Mazowiecki municipality in the perspective of future development of services. Possibilities and scope of financing investments in the future

dr Benedykt Opalka

Szkoła Główna Handlowa

Streszczenie

Cel: Analiza i ocena uwarunkowań rozwojowych gminy Grodzisk Mazowiecki w oparciu o badanie dotychczasowych kierunków i zakresu wydatków inwestycyjnych z budżetu gminy.

Materiał i metody: Gmina Grodzisk Mazowiecki od początku swojego funkcjonowania w formule reaktywowanego samorządu terytorialnego stanowi interesujący przykład występowania wysokiej dynamiki zmian, jak również skuteczności wdrażania licznych przedsięwzięć rozwojowych w znacznym stopniu finansowanych z budżetu gminnego. Potencjał rozwojowy powiązany jest z odpowiednią polityką władz publicznych względem inwestorów prywatnych, jak również z przewagą lokalizacyjną nad jednostkami samorządu terytorialnego, wynikającą z bliskości m. st. Warszawy oraz silnych więzi ukształtowanych w obszarze metropolitalnym. W badaniu zastosowano metodę analizy porównawczej i metodę statystyki opisowej, wykorzystując zasoby statystyki publicznej oraz materiały źródłowe pochodzące ze sprawozdawczości gminy.

Wyniki: Wyniki badania potwierdziły wyróżniający się poziom aktywności inwestycyjnej gminy Grodzisk Mazowiecki, która w latach objętych analizą podjęła szeroki zakres projektów inwestycyjnych, ukierunkowanych na zwiększanie dostępności do usług publicznych realizowanych poprzez obiekty infrastruktury społecznej oraz technicznej. Pozwoliło to ustalić, że gmina Grodzisk Mazowiecki w wymiarze wieloletnim zbudowała realne warunki kształtujące wysoką atrakcyjność jako miejsca życia i prowadzenia działalności gospodarczej w przyszłości.

Słowa kluczowe: samorząd terytorialny, potencjał inwestycyjny, rozwój lokalny.

Summary

Objective: Analysis and assessment of the development conditions of the Grodzisk Mazowiecki municipality based on the study of the current directions and scope of investment expenditures from the commune budget.

Material and Methods: Since the beginning of its functioning in the formula of reactivated local government, the Municipality of Grodzisk Mazowiecki has been an interesting example of the occurrence of high dynamics of change, as well as the effectiveness of the implementation of numerous development projects largely financed from the municipal budget. The development potential is related to the appropriate policy of public authorities towards private investors, as well as to the location advantage over local government units, resulting from the proximity of the capital city of Warsaw and strong ties formed in the metropolitan area. The study used the method of comparative analysis and the method of descriptive statistics, using the resources of official statistics and source materials from the municipality's reporting.

Results: The results of the survey confirmed the outstanding level of investment activity of the Grodzisk Mazowiecki municipality, which in the years covered by the analysis undertook a wide range of investment projects aimed at increasing access to public services implemented through social and technical infrastructure facilities. This allowed to establish that the Grodzisk Mazowiecki municipality has built real conditions shaping its high attractiveness as a place to live and run a business in the future over the years.

Keywords: local government, investment potential, local development

Wprowadzenie

Zakres zmian społeczno-gospodarczych, jakie obserwowane były na przestrzeni lat 1990-2024 wskazuje, że gmina Grodzisk Mazowiecki praktycznie od początku swojego funkcjonowania w formule reaktywowanego samorządu terytorialnego znajdowała się na ścieżce trwałego rozwoju. Można przyjąć, że jest to wyjątkowy przykład w skali kraju pod względem dynamiki zmian, jak również skuteczności wdrażania licznych przedsięwzięć rozwojowych podejmowanych z inicjatywy gminy i w znacznym stopniu finansowanych z budżetu gminnego. Rozwój społeczno-gospodarczy dokonywał się w sposób skorelowany, co z jednej strony przejawiało się poprzez ukierunkowany wysiłek samorządu terytorialnego, a zatem całej społeczności lokalnej, w kierunku poprawy stanu infrastruktury technicznej oraz społecznej, natomiast z drugiej strony obserwowano dużą aktywność podmiotów sektora prywatnego. Nieprzypadkowo Grodzisk Mazowiecki od długiego czasu uzyskuje wysokie oceny w zakresie atrakcyjności inwestycyjnej dla przedsiębiorców.

Materiał i metody

Celem rozdziału jest analiza i ocena uwarunkowań rozwojowych gminy Grodzisk Mazowiecki w oparciu o badanie dotychczasowych kierunków i zakresu wydatków inwestycyjnych z budżetu gminy. Zakres badania pozwolił zgromadzić informacje, które w dalszych etapach posłużyły jako materiał do wnioskowania na temat kształtowania się atrakcyjności inwestycyjnej gminy oraz jej wewnętrznego potencjału dotyczącego dalszego rozwoju usług publicznych i tworzenia korzystnych warunków życia dla mieszkańców. W badaniu zastosowano metodę analizy porównawczej oraz metodę statystyki opisowej. Wykorzystano zasoby Banku Danych Lokalnych GUS, jak również dane empiryczne zawarte w sprawozdaniach z wykonania budżetów gminy Grodzisk Mazowiecki za lata 2001-2023, w materiałach i zestawieniach udostępnionych przez Urząd Miejski w Grodzisku Mazowieckim oraz inne opracowania źródłowe dotyczące procesów inwestycyjnych zachodzących na terenie gminy i w jej bezpośrednim otoczeniu.

Wyniki badania

Samorząd terytorialny dysponuje szerokim zbiorem rozwiązań, które mogą być zastosowane przy realizacji strategii rozwoju jednostki samorządu terytorialnego. W zakresie tych rozwiązań mieści się wyznaczanie kierunków oraz wolumenu rozdysponowania środków,

jak również istotnym czynnikiem sprawczym są lokalne ambicje i wynikające z nich potrzeby, a następnie wytyczne dotyczące formułowania przyszłych projektów inwestycyjnych, które mogą po zakończeniu przyczynić się do poprawy jakości świadczenia usług publicznych. Nie należy przy tym zapominać, że inwestycje publiczne powinny także nawiązywać do potencjalnych potrzeb inwestorów prywatnych, zgodnie z zasadą konkurencji terytorialnej, kiedy tworzone są określone warunki zachęty dla przedsiębiorstw w celu lokowania swoich obiektów na terenie gminy. Grodzisk Mazowiecki spełnia warunki atrakcyjności lokalizacyjnej, zarówno w ujęciu o endogenicznego potencjału rozwojowego, jak również istniejącej sieć powiązań komunikacyjnych i bezpośredniej bliskości m.st. Warszawy, co nie pozostaje bez wpływu na decyzje władz publicznych miasta, jak i stale zwiększający się napływ nowych mieszkańców.

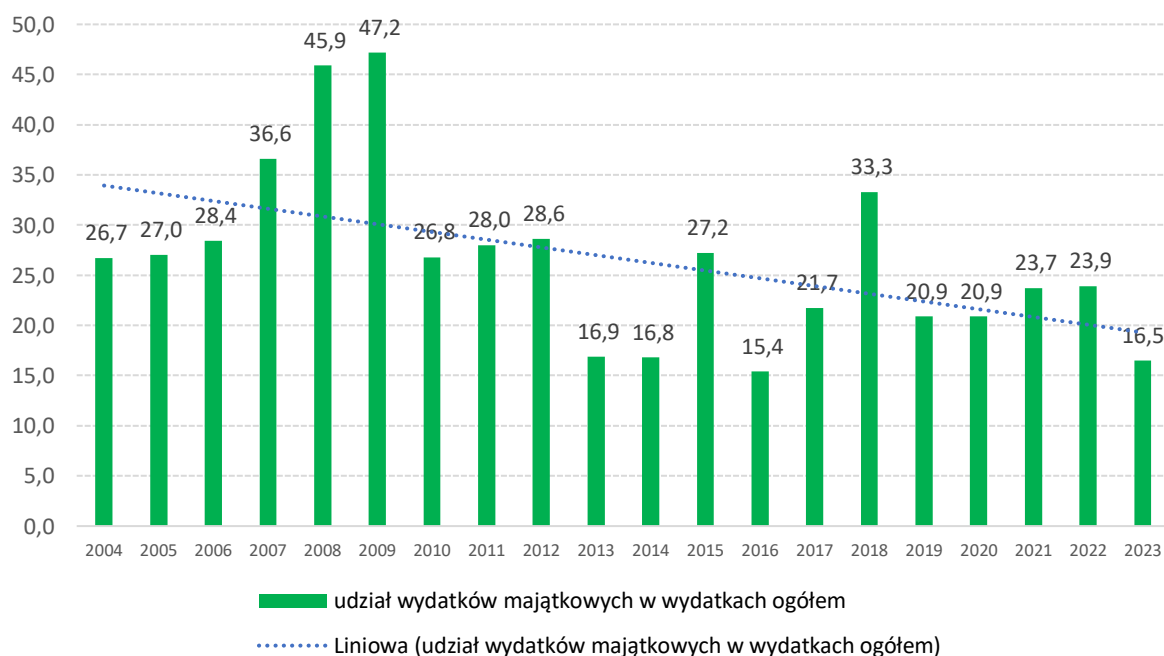
Grodzisk Mazowiecki sprawnie i pozytywnie wpisuje się w przemiany, które zostały zapoczątkowane w latach 90-tych, co znalazło swój wyraz w odpowiednim wykorzystaniu endogenicznych czynników rozwoju, czyli własnych środków, którymi samorząd terytorialny dysponował, jak również udało się osiągnąć korzystną pozycję w efekcie uzgodnień z administracją centralną państwa w zakresie przebiegu ważnych inwestycji transportowych zlokalizowanych na obszarze lub w bezpośrednim otoczeniu gminy. Istotnym elementem kształtującym przestrzeń gminy oraz w znacznym stopniu tworzącym bazę ekonomiczną, mającą również przełożenie na poziom dochodów budżetu gminnego, stało się wyznaczenie w Grodzisku Mazowieckim trzech stref przemysłowych. Władze samorządowe gminy podejmowały określone inwestycje autonomiczne, finansowane w całości ze środków budżetowych, realizowano inwestycje publiczne finansowane przy wykorzystaniu zróżnicowanych źródeł finansowania zewnętrznego, ale pojawiały się także inwestycje prywatne, które stanowiły ważny komponent dla Grodziska Mazowieckiego, pod względem oddziaływania na rynek pracy oraz sytuację budżetową gminy.

W gospodarce budżetowej gminy Grodzisk Mazowiecki należy wskazać na dwa ważne strumienie wydatków, tj. systematycznie generowanych na rzecz zaspokojenia bieżących potrzeb społeczności lokalnej oraz tych, które przeznaczane są na finansowanie inwestycji o charakterze rozwojowym. Praktyka wskazuje, że w opinii mieszkańców często właśnie poprzez pryzmat wydatków bieżących oceniany jest poziom życia w gminie.

Nie należy jednak zapominać, że inwestycje są niezbędne dla uzyskania poprawy warunków gospodarowania oraz stanu usług publicznych w przyszłości.

Badając udział wydatków majątkowych w wydatkach budżetowych gminy Grodzisk Mazowiecki ogółem, w latach 2004-2022 można zauważyć zróżnicowaną sytuację, która była pochodną zmian wielkości nakładów inwestycyjnych. Jak wynika z zaprezentowanego poniżej rysunku, w pierwszych latach objętych analizą, stosunkowo najwyższy udział wydatków w gminie miał miejsce w 2008 r. oraz 2009 r. W kolejnych latach wydatki inwestycyjne w relacji do wydatków budżetowych ogółem kształtowały się na dość stabilnym poziomie, nie przekraczając 33,3%, a średnio kształtowały się w granicach 18-25%. Charakterystyczne jest także, że w Grodzisku Mazowieckim nakłady inwestycyjne charakteryzowały się wyraźną stabilnością, a nawet lata 2020-2022, mimo występowania zjawisk kryzysowych, były okresem względnej poprawy warunków rozwoju. Zmienność wartości wskaźników wykorzystywanych w badaniu wiązała się naturalnie z zakresem realizowanych programów inwestycyjnych w poszczególnych latach, które pociągały za sobą okresowy wzrost nakładów inwestycyjnych.

Rysunek 1. Udział wydatków majątkowych w wydatkach budżetowych ogółem gminy Grodzisk Mazowiecki w latach 2004-2023 (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS oraz sprawozdań z wykonania budżetu gminy Grodzisk Mazowiecki za lata 2004-2023.

Jak wskazują wyniki analizy porównawczej, samorząd terytorialny Grodziska Mazowieckiego odgrywał także ważną rolę w tworzeniu impulsów rozwojowych w bezpośrednim otoczeniu. Zestawienia wybranych miar oceny aktywności inwestycyjnej na tle innych gmin powiatu grodziskiego lub wytypowanych gmin obszaru metropolitalnego, jednoznacznie określa gminę Grodzisk Mazowiecki jako lidera inwestycji samorządowych w skali lokalnej.

Dyskusja i wnioski

Wyniki przeprowadzonej analizy wskazują na wyróżniający się poziom aktywności inwestycyjnej gminy Grodzisk Mazowiecki. Podejmowane zadania inwestycyjne w poszczególnych latach powiązane były z przyjętymi kierunkami rozwoju obszaru gminy wyznaczonymi w Strategii rozwoju, jak również możliwościami pozyskania kapitału inwestycyjnego z różnych źródeł. Gmina Grodzisk Mazowiecki w latach objętych analizą podjęła dużą liczbę projektów inwestycyjnych, które ukierunkowane były na poszerzenie dostępności do usług publicznych realizowanych poprzez obiekty infrastruktury społecznej oraz technicznej w gminie.

Gmina Grodzisk Mazowiecki ze względu na specyfikę swojego położenia może służyć jako dobry przykład jednostki samorządu gminnego, dla której niezbędnym elementem osiągnięcia celów polityki rozwoju i budowania potencjału jest aktywne kształtowanie możliwości oraz kierunków współpracy funkcjonalnej, jak również wdrażanie instrumentów służących nawiązaniu tej współpracy z m. st. Warszawa oraz innymi gminami tworzącymi metropolię warszawską. Również czynniki lokalizacyjne z uwzględnieniem przede wszystkim ważnych szlaków komunikacyjnych – kolejowych, drogowych, a także w przyszłości portu lotniczego, wskazują na potrzebę uwzględnianie formuły zarządzania zintegrowanego w kontekście procesów rozwoju, ukierunkowanego na wypracowanie płaszczyzny wspólnego planowania celów i obszarów współpracy różnych podmiotów funkcjonujących w ramach sektora publicznego, nie tylko jednostek samorządu terytorialnego.

Dynamika obecnych, jak i przyszłych procesów rozwoju lokalnego i tworzenia potencjału inwestycyjnego w gminie Grodzisk Mazowiecki zależy od dalszego usprawniania przestrzeni dialogu i współpracy przedsiębiorców, publicznych instytucji lokalnych oraz organizacji społeczności lokalnej, powstającej wokół społecznie akceptowanego programu.

Ważną pozostać niewątpliwie funkcją władz samorządu terytorialnego gminy związana z przywództwem i koordynacją, przy zachowaniu współdziałania zorganizowanego społeczeństwa i znaczącego wpływu – szczególnie młodych mieszkańców – na ustalanie zakresu wspierania rozwoju usług publicznych przez inwestycje gminne.

Szacując przyszły potencjał rozwojowy Grodziska Mazowieckiego należy zwrócić uwagę na możliwości prowadzenia gospodarki budżetowej w kontekście dynamicznie zmieniających się składowych pozycji stanowiących kategorię dochodów własnych budżetu gminy. Gmina Grodzisk Mazowiecki, jak wskazują dane z lat ubiegłych, posiada wydajne oraz stabilne źródła dochodów ze wskazaniem na możliwości zwiększania tych dochodów. W perspektywie najbliższych lat można również spodziewać się, że dodatkowym impulsem finansowania inwestycji rozwojowych staną się środki unijne, które będą stanowić wsparcie w realizacji inwestycji własnych oraz inwestycji podejmowanych w ramach współpracy międzygminnej. Taka sytuacja utrzymać się będzie jeszcze przez najbliższe lata, co wiąże się wykorzystaniem możliwości uzyskania środków inwestycyjnych z Krajowego Programu Odbudowy oraz funduszy strukturalnych, jednak już w perspektywie po 2027 r. (czy też ewentualnie po 2029 r., uwzględniając zasadę $n+2$), należy liczyć się z ograniczeniem dostępności kapitału inwestycyjnego w formie dotacji. Kluczowe możliwości dalszego rozwoju infrastruktury i zakresu dostępności usług publicznych w gminie Grodzisk Mazowiecki będą wiązać się z uczestnictwem w realizacji „Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla metropolii warszawskiej 2021-2027+”.

Odnutowane kierunki realizacji projektów inwestycyjnych pozwalają ocenić, że gmina Grodzisk Mazowiecki w wymiarze wieloletnim dąży do zbudowania realnych warunków kształtujących wysoką atrakcyjność jako miejsca życia i prowadzenia działalności gospodarczej. Przyszły potencjał rozwojowy gminy opierał się będzie nadal na dwóch istotnych czynnikach, tj. napływie nowych mieszkańców oraz rozwoju funkcji gospodarczych przez rozszerzenie działalności obecnych przedsiębiorstw oraz lokalizację nowych podmiotów gospodarczych. Należy jednakże rozważyć możliwość nasilania się konfliktu między tymi czynnikami, czego przejawem będzie ryzyko pogarszania się warunków życia mieszkańców. Przy założeniu, że inwestycje będące na etapie planowania lub nawet audytów, a mające charakter infrastruktury o skali krajowej w zakresie obiektów kolejowych, drogowych i lotniczych, będą zlokalizowane na obszarze gminy lub w jej bezpośrednim otoczeniu, spodziewane jest zwiększenie natężenia ruchu obejmującego różne formy transportu.

W tym miejscu należy zwrócić uwagę na planowaną budowę Centralnego Portu Komunikacyjnego w bezpośrednim sąsiedztwie Grodziska Mazowieckiego, gdyż przy założeniu utrzymania planów realizacji, inwestycja ta będzie kolejnym kluczowym impulsem rozwojowym dla społeczności gminy. Można w związku z tym oczekiwać presji inwestycyjnej ze strony sektora prywatnego w zakresie nowych obiektów służących prowadzeniu działalności gospodarczej. Przygotowywane przez władze samorządowe gminy dokumenty strategiczne powinny więc w procesie planowania strategicznego zapewniać informację dla społeczności lokalnej o potencjalnych zagrożeniach oraz wskazywać na możliwości wyboru najlepszych wariantów rozwoju w ujęciu wieloletnim.

Bibliografia

- Diamond J. (2006), *Budget System Reform in Emerging Economies. The Challenges and The Reform Agenda*. International Monetary Fund, Washington.
- Dylewski M., Filipiak B., Gorzałczyńska-Koczkodaj M. (2006), *Finanse samorządowe. Narzędzia, decyzje, procesy*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Grabińska A., Stabryła K. (2008), Planowanie budżetowe wybranych krajów – teoria i praktyka (s. 44-89). W: *Planowanie budżetowe a alokacja zasobów*, S. Owsiak (red.). PWE, Warszawa.
- Haughwout, A.F. (2002), *Public infrastructure investments, productivity, and welfare in fixed geographic areas*. Journal of Public Economics nr 83/3, s. 405-428.
- Kogut-Jaworska M. (2008), *Instrumenty interwencjonizmu lokalnego w stymulowaniu rozwoju gospodarczego*. CeDeWu, Warszawa.
- Misterec W. (2008), *Zewnętrzne źródła finansowania działalności inwestycyjnej jednostek samorządu terytorialnego*. Difin, Warszawa.
- Nowak J.F. (2006), *Modernizacja lokalnej administracji publicznej a rozwój lokalny*. Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, Poznań.
- Piotrowska-Marczak, K. (2013), *Współczesne kierunki zarządzania finansami publicznymi* (s. 9-29). W: *Instrumenty nowego zarządzania finansami publicznymi w wybranych krajach Unii Europejskiej* E. Ruśkowski (red.), Wydawnictwo Temida 2, Białystok.
- Raport o stanie gminy Grodzisk Mazowiecki za 2023 rok* (2024). Burmistrz Grodziska Mazowieckiego, Grodzisk Mazowiecki.
- Raport o stanie gminy Grodzisk Mazowiecki za 2022 rok* (2023). Burmistrz Grodziska Mazowieckiego, Grodzisk Mazowiecki.
- Raport o stanie gminy Grodzisk Mazowiecki za 2021 rok* (2022). Burmistrz Grodziska Mazowieckiego, Grodzisk Mazowiecki.
- Raport o stanie gminy Grodzisk Mazowiecki za 2020 rok* (2021). Burmistrz Grodziska Mazowieckiego, Grodzisk Mazowiecki.
- Raport o stanie gminy Grodzisk Mazowiecki za 2019 rok* (2020). Burmistrz Grodziska Mazowieckiego, Grodzisk Mazowiecki.
- Raport o stanie gminy Grodzisk Mazowiecki za 2018 rok* (2019). Burmistrz Grodziska Mazowieckiego, Grodzisk Mazowiecki.
- Ruśkowski E., Salachna M. (2007), *Finanse lokalne po akcesji*. Oficyna Wolters Kluwer, Warszawa.
- Sprawozdania z wykonania budżetu gminy Grodzisk Mazowiecki (2001-2023)*, Burmistrz Grodziska Mazowieckiego, Grodzisk Mazowiecki.
- Strategia Rozwoju Gminy Grodzisk Mazowiecki 2014-2024* (2013). Burmistrz Grodziska Mazowieckiego, Grodzisk Mazowiecki.
- Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla metropolii warszawskiej 2021-2027+* (2023). Stowarzyszenie Metropolia Warszawa, Warszawa.
- Strąk T. (2012), *Modele dokonań jednostek sektora finansów publicznych*. Difin, Warszawa.

---

www1: <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/4493,pojecie.html>, dostęp z dnia 12.07.2024.
www2: <https://grodzisk-2023.g.fundacjamiasto.pl/co-zrobili%C5%9Bmy/bud%C5%BCet>, dostęp z dnia 12.07.2024.
www3: <https://grodzisk-2023.g.fundacjamiasto.pl/co-zrobili%C5%9Bmy/gospodarka>, dostęp z dnia 19.07.2024.

© Autors and Akademia Nauk Stosowanych im. Haliny Konopackiej w Pruszkowie,
wydawnictwo@ans.pruszkow.pl

ISSN 2957-1359

Adres autora: bopalk@sgh.waw.pl